Malung-Sälens kommun

Strategi för att förebygga och hantera hot och våld mot förtroendevalda

Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum inkl. ev. §:	2026-09-21 § 95
Dnr:	KS/2026:560
Dokumentbenämning:	Strategi
Dokumentet gäller från:	2026-09-21
Dokumentet gäller till:	Tills vidare
Dokumentet reviderat:	

Innehåll

Inledning ... 1
Syfte ... 1
Lagstiftning ... 1
Definitioner ... 2
- Förtroendevald ... 2
- Otillåten påverkan ... 2
- Hot ... 2
- Våld ... 2
- Hatbrott ... 2
- Trakasserier ... 2

Ansvarsfördelning ... 2
- Malung-Sälen kommun ... 3
- De politiska partierna ... 3
- Kommunfullmäktiges ordförande ... 3
- Ordförande ... 3
- Gruppledarna ... 4
- Den förtroendevalda ... 4
- Polisen ... 4

Att hantera hot-, trakasserier och våldssituationer ... 4
- Incidentrapportering ... 4
- Skydd och stöd till utsatta ... 5

Revidering ... 5

Inledning

Malung-Sälens kommun är en politiskt styrd organisation, där förtroendevalda utgör en avgörande del för att beslutsfattandet ska fungera. Försök till otillåten påverkan genom händelser som riktas mot förtroendevalda är ett allvarligt angrepp på demokratiska principer och det demokratiska beslutsfattandet.

Den 1 juli 2025 infördes en lagändring i kommunallagen som innebär att kommuner har ett utökat ansvar att skydda politiskt aktiva förtroendevalda mot hot och våld.

Mot denna bakgrund har Malung-Sälens kommun, med rekommendationer från SKR, tagit fram en strategi. Den ska ge stöd och vägledning i hur Malung-Sälens kommun förebygger, hanterar och följer upp hat, hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda.

Ansvar för att strategin blir känd och följs ligger hos ordföranden i kommunstyrelsen och nämnder samt hos partiernas gruppledare. Det är särskilt viktigt att nya förtroendevalda får information tidigt. Varje förtroendevald har också ett eget ansvar att rapportera händelser och hålla sig uppdaterad om strategin.

Syfte

Strategin ska utgöra ett stöd och en vägledning för Malung-Sälens kommuns förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförande av offentliga förtroendeuppdrag. Syftet är att skapa en tydlighet och fastställa ett gemensamt förhållningssätt för att på så sätt förebygga och hantera hot och våld mot förtroendevalda.

Samtliga förtroendevalda som har ett pågående politiskt uppdrag i Malung-Sälens kommun omfattas av strategin.

Lagstiftning

Strategin vilar på flera centrala lagar som syftar till att skydda förtroendevalda:

- Regeringsformen (1974:152) o 2 kap. 1, 2, 3, 6 och 23 §§ – skyddar personlig integritet, rörelsefrihet, skydd mot diskriminering, yttrandefrihet och föreningsfrihet.

- Brottsbalken (1962:700) o 4 kap. 4 b, 5 och 7 §§ – olaga förföljelse, olaga hot och ofredande. o 5 kap. 1 och 3 §§ – förtal och förolämpning. o 16 kap. 8 § – hets mot folkgrupp. o 17 kap. 1 § – övergrepp i rättssak.

- Kommunallagen (2017:725, Lag 2025:374) o 4 kap. 1§ och 18 a § – kommunen ska förebygga risker för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld samt ge förtroendevalda nödvändig utbildning. o 5 kap. 20 § – kommunen ska ge förtroendevalda förutsättningar att fullgöra sina uppdrag.

- Diskrimineringslagen (2008:567) o 1 kap. 4 § – förbjuder trakasserier kopplade till de sju diskrimineringsgrunderna.

- Tryckfrihetsförordningen (1949:105) o 1 kap. 1 § – skyddar yttrandefriheten i tryckta skrifter, med begränsningar vid exempelvis förtal eller hets mot folkgrupp.

- Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469) o 1 kap. 1 § – skyddar yttrandefriheten i radio, TV och andra medier, med begränsningar enligt lag, exempelvis olaga hot.

Definitioner

Förtroendevald

Med ”förtroendevalda” avses kommunstyrelsens ordförande, kommunalråd, ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder, fullmäktigeberedningar och revisorer enligt Kommunallag 2017:725, 4 kap, §1-2.

Otillåten påverkan

Otillåten påverkan är ett samlingsnamn för hot, våld och trakasserier. Med otillåten påverkan avses allvarliga trakasserier och hot samt våldssituationer mot person och egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut vilket i förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin. Hotet som riktas kan även omfatta personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som hotas.

Otillåten påverkan kan också ta sig uttryck i form av trakasserier, såsom kränkningar, ofredanden och subtila hot. Det kan även handla om att någon genom utpressning eller hotfulla uttryck försöker skapa rädsla hos en person, både för dennes egen och andras säkerhet eller egendom. Ytterligare exempel på otillåten påverkan är otillbörliga erbjudanden eller olika former av korruption.

Hot

Det innebär att medvetet hota att skada någon person, närstående eller dennes egendom men kan också omfatta hot om att skada andra personers föremål eller djur vilket har en mening för den som blir utsatt. För att hotet ska anses vara en brottslig handling måste den som blivit utsatt uppleva hotet som allvarligt. Hot kan ske via digitala verktyg och medium så som telefonsamtal, sms, mejl, sociala plattformar och medier, muntligt tilltal eller genom vapen.

Våld

Våld är, fysiskt sett, den grövsta formen av otillåten påverkan. Med våld avses slag, sparkar eller annan typ av våld som riktas mot förtroendevalda med anledning av deras uppdrag. Det kan också innebära misshandel av förtroendevald, anhörig eller kollega samt egendom, exempelvis genom skadegörelse, vilket har betydelse för den som blir utsatt.

Hatbrott

Handlingar där angreppet beror på förövarens negativa inställning till den utsattas hudfärg, etnicitet, religionstillhörighet, sexuella läggning eller religionstillhörighet klassas som hatbrott är straffbart enligt lag och ska därför anges vid polisanmälan.

Trakasserier

Trakasserier innebär ett beteende som kränker en persons värdighet och skapar en hotfull, förnedrande eller fientlig situation. I samband med otillåten påverkan kan trakasserier ta sig uttryck i exempelvis kränkningar, påträngande kontaktförsök, ofredanden eller subtila hot, och syftar ofta till att påverka eller tysta mottagaren.

Ansvarsfördelning

Förtroendevalda omfattas inte av arbetsmiljölagen på samma sätt som anställda, men enligt en lagändring år 2025 i kommunallagen är kommunen nu skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att förtroendevalda utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot, våld och trakasserier.

Malung-Sälen kommun

Malung-Sälens kommun ska säkerställa att förtroendevalda får den utbildning och kunskap som krävs för att undvika risker. Med denna strategi tar Malung-Sälens kommun ett utökat ansvar för att skapa trygghet och säkerhet i de förtroendevaldas uppdrag.

Malung-Sälens kommun ansvarar för att:

- Tillhandahålla metodstöd vid risk- och konsekvensanalyser.
- Tillsammans med gruppledare ge rådgivning och stöd till utsatta.
- Ta emot, dokumentera och administrera inkomna incidentrapporter.
- Vid behov informera om och anordna utbildningar kring hot och våld.
- Säkerställa att det finns upprättade kontaktvägar med polis och andra berörda myndigheter.

De politiska partierna

Partierna ansvarar för sina medlemmar som har kommunala uppdrag, när dessa deltar i politiska aktiviteter som inte är kopplade till förtroendeuppdraget. De politiska partierna ansvarar för politikernas trygghet och säkerhet under valrörelsens partiarbete och annan partirelaterad verksamhet under mandatperioden. De politiska partierna ansvarar själva för bedömningen av risker inför och under offentliga möten och andra politiska möten, som inte är kommunala sammanträden.

Kommunfullmäktiges ordförande

Det är fullmäktiges ordförandes roll att ansvara för ordningen under fullmäktiges sammanträden. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Ordförande får inte utvisa någon utan att först ha gett en tillsägelse. Bestämmelse om ordförandes rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår oordning så att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta så får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista väg upplösas.

Ordförande

Ordförande i kommunstyrelsen och nämnder, tillsammans med gruppledaren, ansvarar för följande:

- Att strategi, tillhörande dokument samt information och verktyg från Malung-Sälens kommun blir kända för berörda förtroendevalda med stöd av kommunens kanslifunktion och säkerhets- och beredskapsfunktion.
- Säkerställa att strategin efterlevs och används.
- Genomföra risk- och konsekvensanalyser när en hotbild blir känd eller på förekommen anledning.
- För sammanträde i nämnd gäller samma bestämmelser som för fullmäktige. Nämndsordförande ansvarar då för ordningen under sammanträdet.
- Fatta beslut om nödvändiga säkerhetsåtgärder i samråd främst med polis och i samråd med Malung-Sälens kommuns säkerhet- och beredskapsfunktion samt kanslifunktionen genom exempelvis dessa åtgärder:

    - Använda ordningsvakt
    - Genomföra säkerhetskontroller
    - Hålla sammanträde på annan plats
    - Flytta sammanträdet till annan tidpunkt
    - Genomföra sammanträdet via digitalt forum

Gruppledarna

Gruppledarna inom de olika politiska partierna ska tillsammans med ordförande ansvara för följande:

- Att strategin, tillhörande dokument samt information om var verktyg och stöd finns och blir kända för de förtroendevalda.
- Säkerställa att strategin följs.
- Informera och stödja sina förtroendevalda vid händelser av hot, våld och trakasserier.
- Vid behov ta ett övergripande ansvar för kontakter med polis samt kommunens säkerhet- och beredskapsfunktion.
- Vara väl uppdaterad kring eventuella risker som kan förekomma för de förtroendevalda inom partiet.
- Vid kända hot omedelbart informera berörd mötesordförande, berörda förtroendevalda och säkerhet- och beredskapsfunktion.
- Vid behov medverka i risk- och konsekvensanalys som genomförs utifrån hotbilden.
- Tillsammans med Malung-Sälens kommuns säkerhet- och beredskapsfunktion ge rådgivning och stöd till utsatta.

Den förtroendevalda

Den förtroendevalde ansvarar för att inhämta nödvändiga kunskaper i hur risker kan förebyggas kopplade till den egna personen, exempelvis genom att delta i utbildningar som erbjuds samt följa den strategi som finns för förtroendevalda. Brott mot förtroendevald som kan kopplas till det politiska uppdraget bör alltid polisanmälas.

Rapportera eventuella incidenter till:

- Malung-Sälens kommuns säkerhet- och beredskapsfunktion
- Det egna partiets gruppledare
- Polismyndigheten

Polisen

Polismyndigheten har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda och ansvarar för den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda i Malung-Sälens kommun.

Att hantera hot-, trakasserier och våldssituationer

Vid utsatthet för hot, våld och trakasserier finns flera viktiga åtgärder att vidta. Det är av största vikt att alla sådana situationer polisanmäls, då detta utgör en markering om att det inträffade inte accepteras.

Om det finns misstanke om att situationen är kopplad till politiskt engagemang bör detta anges vid polisanmälan samt meddelas till gruppledaren. I samband med polisanmälan ges information om tillgängligt brottsofferstöd samt råd om vilka åtgärder som kan vidtas för att skydda sig själv och närstående. Vid förekomst av en hotbild upprättar polisen en skyddsplan och planerar eventuella skyddsåtgärder i dialog med den drabbade och gruppledare.

Incidentrapportering

Incidenter som rör hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda ska alltid rapporteras till säkerhet- och beredskapsfunktionen skyndsamt.

Syftet med rapporten är att utgöra ett underlag för risk- och konsekvensanalys samt för att möjliggöra framtida förbättringsåtgärder av skyddet för de förtroendevalda som kommunen ansvarar för. I samband med upprättandet av incidentrapport ska en risk- och konsekvensanalys göras internt avseende behovet av skyddsåtgärder för den

förtroendevalde. Vid behov ska riskbedömningen genomföras i samråd med Polismyndigheten och dess Brottsoffer- och personskyddsgrupp (BOPS).

Vid behov av stöd kan HR-funktionen konsulteras.

Skydd och stöd till utsatta

Polismyndigheten har brottsoffersamordnare som arbetar med stöd och kan erbjuda åtgärder för hotade personer som är i behov av skydd. Polisen gör en bedömning av skyddsbehovets omfattning och beslutar om lämpliga skyddsåtgärder i det enskilda fallet. Exempel på sådana åtgärder är rådgivning, bevakning samt användning av olika tekniska hjälpmedel.

Malung-Sälens kommun kan, vid behov efter riskanalys av säkerhet- och beredskapsfunktionen, tillhandahålla förstärkt skydd i form av personlarm, bevakningsinsatser samt insatser hos företagshälsovård. I övrigt hänvisas till externa instanser, såsom vårdcentraler, psykologiskt stöd via sjukvården eller samtalsstöd genom brottsofferjouren.

Revidering

Ska ske vid varje ny mandatperiod eller vid behov. Ansvarig att ta fram förslag till ny strategi är Malung-Sälens kommuns kanslifunktion

Ordförande och gruppledare för respektive parti ansvarar för att informera sina partimedlemmar om strategin.